

Hjernedød og organdonasjon

Spørsmål: Kan en person som er hjernedød våkne opp igjen? Hvordan vet man om en person kan komme til å gjøre det?

Svar: De fleste mennesker dør fordi hjertet slutter å slå. Blodtilførselen til hjernen opphører og døden inntreffer. Det skjer i løpet av få minutter med mindre vedkommende er svært nedkjølt. Hvis hjernen har helt sluttet å fungere av andre årsaker, vil hjertet en stund slå videre på egen hånd. Det forutsetter at personen blir koblet til en pustemaskin. Å være hjernedød innebærer at hjernen er fullstendig ødelagt uten mulighet for bedring. Årsaken er oftest en omfattende hjerneblødning, ulykker med store hodeskader eller langvarig surstoffmangel som følge av drukning, kvelning eller en hjertestans.

Hvis hjertet slår og personen er koblet til en pustemaskin, kan mange av kroppens organer fungere dersom de blir overført (transplantert) til et annet menneske. En person med en livstruende hjerte-, lunge- eller nyresykdom kan derved få en mulighet til å leve videre. Den første hjertetransplantasjonen i Norge ble utført i 1983. Mottakeren av hjertet var 22 år gammel jente som siden har levet i over 20 år med hjertet hun fikk. I løpet av denne perioden har Rikshospitalet utført ytterligere 500 hjertetransplantasjoner.

En forutsetning for å benytte organene til en avdød person er at blodgjennomstrømmingen i hjernen til vedkommende har opphørt, og at den ikke kan gjenopprettes. Man fastslår dette blant annet ved å utføre en røntgenundersøkelse hvor eventuell blodsirkulasjonen i hjernen er synlig. Et menneske som er hjernedød kan ikke våkne opp igjen.

Døden skal være konstatert av to leger som verken har behandlet den avdøde under hans siste sykdom eller som skal delta i transplantasjonen av organene til en annen person. Organene kan ikke benyttes hvis det er grunn til å tro at den avdøde eller de nærmeste pårørende ville ha motsatt seg dette.

På følgende side finner du nyttig informasjon om organdonasjon:

<http://www.organdonasjon.no/>

Behovet for livreddende transplantasjoner øker på grunn av folkesykdommer som diabetes, høyt blodtrykk og en økende andel eldre i befolkningen. Til enhver tid står det mellom 400 og 500 pasienter på venteliste i Norge. Organer som kan doneres er hjerte, lever, bukspyttkjertel, lunger og nyre. Organdonasjon kan skje fra en person som nylig er død, eller fra en levende donor (familiedonasjon).

Hvis man ønsker å være organdonor, er det viktig at de nærmeste pårørende kjenner til det. Det er din vilje til organdonasjon som gjelder. Dersom pårørende kjenner til avdødes holdninger til donasjon, er det mye lettere for dem å velge. De som sier nei, sier ofte dette fordi de ikke vet hva avdøde ville ønsket.

Man kan fylle ut et donorkort, som er en bekreftelse på at de nærmeste er informert. Dette kan man gjøre ved å skrive ut et donorkort fra nettstedet [organdonasjon.no](http://www.organdonasjon.no). Herfra kan man også laste ned et donorkort til din smarttelefon. En alternativ er å bruke kortet "Organdonasjon – redder liv" som du finner på apotek og legekantor. Nesten alle kan bli organdonor. Kjønn, alder, rase, seksuell legning eller røykevaner er uten betydning. Personer med overførbare sykdommer som ukontrollerbare infeksjoner, aktiv kreftsykdom eller nylig gjennomgått kreft, visse medfødte stoffskiftesykdommer og enkelte nevrologiske sykdommer kan ikke være organdonorer.